

PARLAMENT EUROPEJSKI

2014 - 2019

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

2014/2237(INI)

22.4.2015

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie zmniejszenia nierówności ze szczególnym uwzględnieniem ubóstwa dzieci
(2014/2237(INI))

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

Sprawozdawczyni: Inês Cristina Zuber

PR\1058744PL.doc

PE554.950v01-00

PL

Zjednoczona w różnorodności

PL

PR_INI

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie zmniejszenia nierówności ze szczególnym uwzględnieniem ubóstwa dzieci (2014/2237(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka, przyjętą w Nowym Jorku dnia 20 listopada 1989 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, przyjętą w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.,
- uwzględniając art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 24 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając zrewidowaną Europejską kartę społeczną,
- uwzględniając zalecenie Komisji z dnia 20 lutego 2013 r. zatytułowane „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu marginalizacji” (C(2013)778),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji zatytułowane „Zatrudnienie i rozwój sytuacji społecznej w Europie 2012”,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 15 lutego 2011 r. „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka” (COM(2011)0060),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 16 grudnia 2010 r. zatytułowany „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: europejskie ramy na rzecz spójności społecznej i terytorialnej” (COM(2010)0758),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 4 lipca 2006 r. zatytułowany „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka” (COM(2006)0367) oraz swą odnośną rezolucję z dnia 16 stycznia 2008 r.¹,
- uwzględniając sprawozdanie z przeprowadzonego przez Eurofund trzeciego europejskiego badania jakości życia zatytułowanego „Jakość życia w Europie: wpływ kryzysu”,
- uwzględniając sprawozdanie z przeprowadzonego przez Eurofound w 2013 r. trzeciego europejskiego badania jakości życia zatytułowanego „Jakość życia w Europie: nierówności społeczne”,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 27 listopada 2014 r. w sprawie 25. rocznicy

¹ Dz.U. C 41 E z 19.2.2009, s. 24.

- przyjęcia Konwencji ONZ o prawach dziecka¹,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 lipca 2013 r. zatytułowaną „Wpływ kryzysu na dostęp słabszych grup społecznych do usług opieki”²,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie europejskiej platformy współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym³,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 marca 2011 r. w sprawie ubóstwa kobiet w Unii Europejskiej⁴,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2010 r. w sprawie roli dochodu minimalnego w walce z ubóstwem i w promowaniu społeczeństwa integracyjnego w Europie⁵,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 października 2008 r. w sprawie propagowania integracji społecznej i walki z ubóstwem, w tym ubóstwem dzieci, w UE⁶,
 - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 stycznia 2008 r. zatytułowaną „W kierunku strategii UE na rzecz praw dziecka”⁷,
 - uwzględniając sprawozdanie organizacji Save the Children zatytułowane „Child poverty and social exclusion in Europe”, Bruksela, 2014 r., s. 5,
 - uwzględniając raport UNICEF Office of Research (2014 r.) zatytułowany „Dzieci recesji. Wpływ kryzysu gospodarczego na warunki i jakość życia dzieci w krajach wysokorozwiniętych”,
 - uwzględniając raport Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu i EUROCHILD (2013 r.) zatytułowany „Ku lepszej jakości życia europejskich dzieci: ubóstwo dzieci w Europie”,
 - uwzględniając raport UNICEF Innocenti Research Centre (2012 r.) zatytułowany „Ubóstwo dzieci. Najnowsze dane dotyczące ubóstwa dzieci w krajach rozwiniętych”,
 - uwzględniając sprawozdanie DRIVERS Final Scientific Report zatytułowane „Social Inequalities in early childhood health and development: a European-wide systematic review”, Londyn, wrzesień 2014 r.,
 - uwzględniając europejskie badanie warunków życia ludności (EU-SILC) przeprowadzone w 2013 r.,
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 30

¹ Teksty przyjęte, P8_TA(2014)0070.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0328.

³ Dz.U. C 153 E z 31.5.2013, s. 57.

⁴ Dz.U. C 199 E z 7.7.2012, s. 77.

⁵ Dz.U. C 70 E z 8.3.2012, s. 8.

⁶ Dz.U. C 9 E z 15.1.2010, s. 11.

⁷ Dz.U. C 41 E z 19.2.2009, s. 24.

- września 2009 r. zatytułowaną „Praca a ubóstwo: niezbędne podejście całościowe”,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 14 lipca 2010 r. w sprawie ubóstwa wśród dzieci i warunków życia dzieci,
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie europejskiego dochodu minimalnego i wskaźników ubóstwa,
 - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (A8-0000/2015),
- A. mając na uwadze, że wzrost nierówności społecznych prowadzi do zwiększenia ubóstwa dzieci, które w 19 państwach członkowskich UE stanowią grupę wiekową najbardziej zagrożoną ubóstwem; mając na uwadze, że nierówności społeczne powtarzają się z pokolenia na pokolenie oraz że, według posiadanych danych, przepaść między bogatymi i biednymi pogłębiła się w całej UE, w tym w krajach o wyższym PKB;
- B. mając na uwadze, że degradacja dochodów ma zasadniczy wpływ na proces przełamывania cykli nierówności społecznych;
- C. mając na uwadze, że w latach 2008-2012 w Europie odnotowano wzrost liczby dzieci zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o niemal milion (UE-27 + Norwegia, Islandia i Szwajcaria), przy czym przyrost o 500 tys. osób miał miejsce jedynie na przestrzeni 2011 i 2012 r.¹, a także mając na uwadze, że według danych Eurostatu z 2013 r., na terenie UE-28 istnieje 26,5 mln dzieci zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym; mając na uwadze, że w latach 2008-2012 na terenie UE-27 zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzrosło z 26,5% do 28%; mając na uwadze, że w 2013 r. na terenie państw członkowskich UE-28 odsetek ludności poniżej 18. roku życia zagrożonej ubóstwem i wykluczeniem społecznym wynosił 28%;
- D. mając na uwadze, że od 2008 roku w krajach takich jak Estonia, Grecja, Włochy, podwoił się odsetek dzieci, które nie mają możliwości spożywania mięsa, drobiu lub ryb przez dwa kolejne dni, co jest sytuacją dramatyczną;
- E. mając na uwadze, że szereg organizacji jako główną przyczynę wzrostu ubóstwa dzieci wskazuje tzw. środki oszczędnościowe (znaczne ograniczenie pomocy społecznej udzielanej dla dzieci i rodzin, wzrost bezrobocia i upowszechnienie niepewnego zatrudnienia, zwiększenie obciążeń podatkowych), na przykład w opinii UNICEF-u cięcia budżetowe, w szczególności te dokonane w krajach śródziemnomorskich, doprowadziły do zwiększenia nierówności i przyczyniły się do pogorszenia warunków życia dzieci;² mając na uwadze, że polityka ta stanowi naruszenie praw dzieci, jak również prowadzi do złamania międzynarodowych zobowiązań wynikających z

¹ Save the Children, „Child poverty and social exclusion in Europe”, Bruksela, 2014 r., s. 5.

² UNICEF Office of Research (2014), „Dzieci recesji. Wpływ kryzysu gospodarczego na warunki i jakość życia dzieci w krajach wysokorozwiniętych”, Innocenti Report Card 12, UNICEF Office of Research, Florencja.

Konwencji o prawach dziecka oraz Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych;

- F. mając na uwadze, że w przypadku samotnych rodziców, zwłaszcza kobiet, istnieje większe zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (49,8% w porównaniu do 25,2%), co wynika z feminizacji ubóstwa i dyskryminacji płacowej kobiet względem mężczyzn;
- G. mając na uwadze, że konsekwencje ubóstwa i wykluczenia społecznego dzieci mogą trwać przez ich całe życie i mogą być przekazywane z pokolenia na pokolenie; mając na uwadze pogłębienie przepaści edukacyjnej pomiędzy dziećmi należącymi do różnych warstw społeczno-ekonomicznych (w 11 państwach ze świadczonych usług korzysta mniej niż 15% dzieci w wieku 0-3 lat);
- H. mając na uwadze, że w większości państw wydatki na rzecz edukacji, w szczególności w zakresie materiałów edukacyjnych i transportu, głównie pokrywane są przez rodziny;
- I. mając na uwadze, że nawet w państwach, w których prawo do opieki zdrowotnej zapisane jest obowiązujących przepisach, znaczna liczba dzieci nie ma możliwości korzystania z usług lekarzy rodzinnych i dentystów;
- J. mając na uwadze, że wszystkie dzieci mają prawo do ochrony przed wykorzystywaniem, przemocą i złym traktowaniem wynikającym z zaniedbania, oraz że badania dowodzą, iż presja finansowa na budżetach rodzinnych i cięcia dokonywane w zakresie usług publicznych prowadzą do większego narażenia dzieci na doświadczanie tego rodzaju sytuacji; mając na uwadze, że tzw. środki oszczędnościowe prowadzą do nasilenia przemocy wobec dzieci;
- K. mając na uwadze, że w przypadku rodzin zagrożonych ubóstwem istnieje większe prawdopodobieństwo, że żyją one w warunkach niesanitarnych i niebezpiecznych oraz że 17% dzieci w UE-28 żyje w takich warunkach, przy czym w 15 państwach odsetek ten przekracza średnią¹; mając na uwadze, że z powodu coraz częstszych przypadków eksmisji z uwagi na brak możliwości uiszczenia opłat za czynsz wiele dzieci trafia do schronisk;

Zalecenia

1. zaleca państwom członkowskim zwiększenie liczby, wartości, zakresu i skuteczności świadczeń w ramach pomocy społecznej kierowanej do dzieci i ich rodziców (takich jak zasiłki dla bezrobotnych) oraz wspieranie przepisów prawa pracy zapewniających rodzinom prawa socjalne i bezpieczeństwo, przy jednoczesnym zwalczaniu niepewnego zatrudnienia;
2. zaleca państwom członkowskim wdrożenie lub wzmocnienie powszechnych świadczeń w ramach pomocy społecznej kierowanych do dzieci i stanowiących nieodłączne prawo dziecka;

¹ EU-SILC (2013) Europejskie badanie dochodów i warunków życia.

3. wzywa Komisję Europejską do niezalecania zmian i cięć w administracji publicznej państw członkowskich oraz do niepromowania większej elastyczności stosunków pracy i prywatyzacji usług publicznych, jako że działania te bezsprzecznie doprowadziły do osłabienia praw socjalnych dzieci;
4. wzywa państwa członkowskie do wdrażania i monitorowania planów na rzecz zmniejszenia ubóstwa dzieci, skupiając się na nieodłącznych prawach dzieci i mając na celu ograniczenie ich ubóstwa i wykluczenia społecznego;
5. wzywa Komisję Europejską i Parlament Europejski do wykorzystania okazji, jaką jest śródkresowy przegląd wieloletnich ram finansowych, w celu zwiększenia przydziałów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Programu pomocy żywnościowej na rzecz osób najbardziej potrzebujących, oraz sprawdzenia, czy sytuacja dzieci ma priorytetowe znaczenie podczas opracowywania i realizacji polityki regionalnej i polityki spójności;
6. zaleca państwom członkowskim uwzględnienie w budżetach krajowych jasnych i przejrzystych środków na rzecz walki z ubóstwem dzieci i realizacji obowiązku ochrony dzieci;
7. wzywa państwa członkowskie do ustanowienia przepisów chroniących prawa macierzyńskie i ojcowskie lub prowadzących do ich zwiększenia;
8. zaleca państwom członkowskim rozwój prewencyjnej polityki społecznej na rzecz zapobiegania ubóstwu i opuszczania środowiska rodzinnego przez dzieci, mając na celu przeciwdziałanie sytuacji trafiań dzieci do instytucji opieki z powodu ubóstwa;
9. zaleca państwom członkowskim zagwarantowanie dzieciom wszystkich grup wiekowych darmowego dostępu do edukacji publicznej wysokiej jakości, począwszy już od wczesnego dzieciństwa, przy jednoczesnym ustanowieniu właściwej proporcji między liczbą wychowawców i dzieci;
10. zaleca państwom członkowskim zapewnienie dzieciom darmowych materiałów edukacyjnych i darmowego transportu szkolnego w okresie nauki szkolnej;
11. wzywa państwa członkowskie do zapewnienia powszechnych, publicznych usług opieki medycznej wysokiej jakości w zakresie profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji, przy jednoczesnym zagwarantowaniu kobietom prawa do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, zapewnieniu opieki zdrowotnej dla niemowląt, pomocy dla matek w okresie przed- i poporodowym, zwłaszcza w przypadku przedwczesnego porodu, oraz dostępu do usług lekarzy rodzinnych, stomatologów i specjalistów w dziedzinie zdrowia psychicznego dla wszystkich dzieci, oraz wzywa do włączenia tych aspektów do strategii krajowych oraz do strategii UE w zakresie zdrowia publicznego;
12. zaleca państwom członkowskim zapewnienie niezbędnej pomocy na rzecz zagwarantowania wszystkim dzieciom prawa do kultury, sportu i rekreacji, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w sytuacji ubóstwa, dzieci zamieszkujących na obszarach odległych, dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci imigrantów;

13. wzywa państwa członkowskie, w szczególności te, w których odnotowano najwyższy poziom nierówności społecznych, do wzmocnienia gwarantowanych przez państwo praw socjalnych, poprzez zwiększenie liczby urzędników i pracowników socjalnych oraz zwiększenie opieki medycznej, pomocy psychologicznej i ochrony socjalnej dla młodych;
14. zaleca Komisji Europejskiej i państwom członkowskim rozwój statystyk zawierających wielowymiarowe wskaźniki pomiaru ubóstwa, uwzględniając ograniczenia pomiaru ubóstwa względnego i prace przeprowadzone przez UNDP, UNICEF i OECD i wychodząc poza ramy wskaźnika AROPE;
15. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji i państwom członkowskim.

UZASADNIENIE

Zgodnie z Konwencją ONZ o prawach dziecka wszystkie dzieci powinny mieć zagwarantowane prawo do edukacji, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa, ochrony, udziału w podejmowaniu decyzji, które ich dotyczą, wypoczynku i czasu wolnego, zbilansowanej diety i opieki ze strony rodziny. Niestety rzeczywistość UE daleka jest od spełnienia założeń konwencji.

W rzeczywistości, wszystkie istniejące sprawozdania wskazują na nasilenie ubóstwa dzieci w Europie. W latach 2008-2012 w Europie odnotowano wzrost liczby dzieci zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o niemal milion (UE-27 + Norwegia, Islandia i Szwajcaria), przy czym przyrost o 500 tys. osób¹ miał miejsce jedynie na przestrzeni 2011 i 2012 r. W latach 2008-2012 na terenie UE-27 poziom zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wzrósł z 26,5% do 28% (20,8% dzieci żyjących w rodzinach, których dochód do dyspozycji plasował się na poziomie poniżej 60% średniej krajowej, 9% żyjących w rodzinach o bardzo małej intensywności pracy i 11,8% żyjących w gospodarstwach domowych dotkniętych deprawacją materialną). W roku 2013, według danych Eurostatu z 2013 r., na terenie UE-28 istniało 26,5 mln dzieci zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Tymczasem, biorąc pod uwagę dane zgromadzone przez UNICEF, łączące dane Eurostatu z danymi pozyskanymi przez OECD, widzimy, że w latach 2008-2013 odnotowano ponad 1,6 mln dzieci żyjących na poziomie głębokiej deprawacji materialnej w 30 państwach europejskich².

Sytuacją dramatyczną jest fakt, że rośnie odsetek dzieci żyjących w skrajnym i długoterminowym ubóstwie (ponad 3 lata) i że od 2008 roku w krajach takich jak Estonia, Grecja i Włochy podwoił się odsetek dzieci, które nie mają możliwości spożywania mięsa, drobiu lub ryb przez dwa kolejne dni.

Ubóstwo wśród dzieci wzrasta wraz ze wzrostem nierówności społecznych, a powszechnie wiadomo, że kraje o wyższym poziomie nierówności społecznych są również bardziej narażone na wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród dzieci. Odnotowany wzrost wskaźnika głębokości ubóstwa, ustalanego jako różnica między progiem ubóstwa a poziomem dochodów osób żyjących poniżej tego progu, oznacza, że ubóstwo nasiliło się. Od 2008 roku na terenie UE-27 odsetek dzieci zagrożonych ubóstwem wzrósł w przypadku dzieci rodziców z wykształceniem niższym z 55,3% do 61%, zaś jedynie o 0,5% w przypadku dzieci, których rodzice mają wyższe wykształcenie³. Wiadomo również, że na terenie UE w przypadku dzieci urodzonych w dzielnicach i regionach o najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej, których rodzice mają niski poziom wykształcenia i zatrudnienia lub których rodzice są imigrantami, istnieje większe prawdopodobieństwo, że będą one miały ograniczony dostęp do służby zdrowia i edukacji; od 2008 roku odnotowano nasilenie tej tendencji. Ponadto w przypadku samotnych rodziców, zwłaszcza kobiet, istnieje większe zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (49,8% w porównaniu do 25,2%), przy czym zagrożenie to jest poważniejsze, jeżeli rodzic jest bezrobotny.

¹ Save the Children, „Child poverty and social exclusion in Europe”, Bruksela, 2014 r., s. 5.

² UNICEF Office of Research (2014), „Dzieci recesji. Wpływ kryzysu gospodarczego na warunki i jakość życia dzieci w krajach wysokorozwiniętych”, Innocenti Report Card 12, UNICEF Office of Research, Florencja, s.3.

³ Save the Children, „Child poverty and social exclusion in Europe”, Bruksela, 2014 r., s. 18.

Nierówności społeczne powtarzają się z pokolenia na pokolenie, a negatywne skutki ubóstwa i wykluczenia społecznego u dzieci mogą trwać przez ich całe życie, ponieważ to w pierwszych latach życia wykształcane są zdolności poznawcze i społeczno-ekonomiczne, co oznacza, że dzisiejsze niekorzystne działania polityczne będą miały nieodwracalne negatywne skutki w życiu tych osób i w życiu całego społeczeństwa.

Największy wpływ na poziom ubóstwa wśród dzieci ma polityka redystrybucji dobrobytu i polityka zatrudnienia¹, w szczególności poziomy wynagrodzeń i praw socjalnych. Tym niemniej rządy wielu państw ograniczyły świadczenia w ramach pomocy społecznej dla dzieci i rodzin, zgodnie z wytycznymi instytucji europejskich. Na przykład w Portugalii w latach 2010-2013 r., co zbiegło się z okresem obowiązywania programu trojki, niemal milionowi dzieci przestały przysługiwać zasiłki rodzinne, zaś w latach 2010-2012 prawo do minimum socjalnego utraciło 46 342 rodzin. To nie przypadek, że państwa, w których mniejszy jest odsetek dzieci w sytuacji ubóstwa (kraje skandynawskie, Austria, Słowenia i Holandia), mają najbardziej rozbudowaną politykę społeczną w zakresie dostępu do mieszkalnictwa, pomocy społecznej w sytuacji bezrobocia, opieki w okresie wczesnego dzieciństwa i dostępu do edukacji, zaś w państwach w mniejszym stopniu inwestującym w takie świadczenia (np. Grecja, Włochy, Portugalia, Polska i Hiszpania) poziom ubóstwa wśród dzieci jest wyższy.²

W opinii wielu organizacji główną przyczyną wzrostu ubóstwa wśród dzieci są tzw. środki oszczędnościowe (znaczące ograniczenie pomocy społecznej dla dzieci i rodzin, wzrost bezrobocia i upowszechnienie niepewnego zatrudnienia, zwiększenie obciążeń podatkowych). Na przykład w opinii UNICEF-u cięcia budżetowe, w szczególności te dokonane w krajach śródziemnomorskich, doprowadziły do zwiększenia nierówności i przyczyniły się do pogorszenia warunków życia dzieci. Polityka ta stanowi naruszenie praw dzieci, jak również prowadzi do złamania międzynarodowych zobowiązań wynikających z Konwencji o prawach dziecka oraz Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

Ubóstwo ma charakter wielowymiarowy i powinno być rozumiane nie tylko jako brak zaspokojenia podstawowych potrzeb dzieci, takich jak żywność, odzież i mieszkanie, ale także w odniesieniu do dostępu do wysokiej jakości edukacji i ochrony zdrowia oraz braku możliwości udziału w zajęciach sportowych, kulturalnych i innych formach rekreacji. Z drugiej strony, braki doświadczane przez dzieci są bezpośrednio związane z sytuacją społeczną ich rodzin, dlatego rozwiązanie problemów dzieci w znacznym stopniu tożsame jest z rozwiązaniem problemów rodzin.

Uważamy za konieczne, aby państwa członkowskie zwiększyły liczbę, wartość, zakres i skuteczność świadczeń w ramach pomocy społecznej kierowanej do dzieci i ich rodziców (takich jak zasiłki dla bezrobotnych lub zwiększenie praw macierzyńskich i ojcowskich) oraz promowały przepisy prawa pracy zapewniające rodzinom prawa socjalne i bezpieczeństwo, przy jednoczesnym zwalczaniu niepewnego i nielegalnego zatrudnienia oraz wyzysku pracowników, a także poprzez wdrażanie lub wzmacnianie powszechnych świadczeń w

¹ Save the Children, „Child poverty and social exclusion in Europe”, Bruksela, 2014 r., s. 5.

² Save the Children, „Child poverty and social exclusion in Europe”, Bruksela, 2014 r., s. 12 (w oparciu o opracowanie Komisji Europejskiej „Studium na temat środków realizacji polityki w zakresie ubóstwa dzieci”, 2008 r., oraz Komitetu Ochrony Socjalnej „Zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci, radzenie sobie z tymi zjawiskami oraz propagowanie dobrostanu dzieci”, 2012 r.

ramach pomocy społecznej kierowanych do dzieci i stanowiących nieodłączne prawo dziecka. Komisja Europejska powinna działać w zgodzie z jej własnymi zaleceniami z dnia 20 lutego 2013 r.¹ i, zamiast zmian i cięć w administracji publicznej państw członkowskich, powinna proponować wdrożenie spójniejszej polityki na rzecz zwiększenia i redystrybucji środków unijnych. W tym kontekście konieczne jest również uchYLENIE zarządzania gospodarczego i traktatu budżetowego. Ponadto istotne jest, aby państwa członkowskie i Komisja Europejska uznały sytuację dzieci za kwestię priorytetową podczas opracowywania i realizacji polityki regionalnej i polityki spójności, poprzez wykorzystanie Europejskiego Funduszu Społecznego na działania prowadzące do zmniejszenia ubóstwa wśród dzieci i określenie konkretnych celów, które powinny podlegać regularnemu przeglądowi. Zalecamy również państwom członkowskim, aby uwzględniły w swych budżetach krajowych szereg jasnych i przejrzystych środków na rzecz walki z ubóstwem dzieci i realizacji obowiązku ochrony dzieci, jak również aby ustanowiły strategię na rzecz zmniejszenia ubóstwa dzieci i monitorowały ich realizację, kładąc nacisk na nieodłączne prawa dziecka, a za cel obierając sobie zmniejszenie ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród dzieci.

Okazja, jaką jest śródkokresowy przegląd wieloletnich ram finansowych, powinna zostać wykorzystana przez Komisję Europejską i Parlament Europejski do zwiększenia przydziałów z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Programu pomocy żywnościowej na rzecz osób najbardziej potrzebujących, na przykład poprzez przeniesienie środków przeznaczonych na działania w ramach polityki bezpieczeństwa zewnętrznego na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Ważne jest również, aby Komisja Europejska ustanowiła europejski dochód minimalny, jak prognozował Parlament Europejski w swej rezolucji z 2010 roku w sprawie roli dochodu minimalnego w walce z ubóstwem i w promowaniu społeczeństwa integracyjnego w Europie (2010/2039(INI)).

Pierwsze lata życia dziecka, jeszcze przed podjęciem kształcenia obowiązkowego, mają kluczowe znaczenie dla jego rozwoju, ponieważ to właśnie w tym okresie rozwijane są podstawowe umiejętności. Dostęp do wysokiej jakości edukacji ma istotny wpływ na poczucie własnej wartości, na zdolność udziału w życiu społecznym, a także na odpowiedniej jakości poziom zdrowia. Tymczasem średnio na terenie UE odsetek dzieci w wieku od 0 do 3 lat korzystających z usług opieki nad dziećmi wynosi 30%², przy czym w 11 państwach (Rumunia, Polska, Słowacja, Czechy, Bułgaria, Litwa, Węgry, Malta, Austria, Chorwacja i Łotwa) odsetek ten wynosi poniżej 15%, a dzieci z rodzin najuboższych mają najmniejsze możliwości dostępu do tych usług.³ Z drugiej strony, odsetek osób przedwcześnie kończących naukę w UE w 2012 r. średnio wynosił 13%, przy czym w niektórych państwach przekroczył 20% (Portugalia, Hiszpania i Malta)⁴. W związku z tym zachęcamy państwa członkowskie do zapewnienia darmowego dostępu do edukacji publicznej wysokiej jakości dzieciom w każdym wieku, w tym we wczesnym dzieciństwie, w szczególności poprzez tworzenie sieci publicznych żłobków i przedszkoli, przy jednoczesnym ustanowieniu odpowiednich proporcji między liczbą wychowawców a dziećmi; zalecamy również zapewnienie dzieciom bezpłatnych

¹ „Inwestowanie w dzieci: przerwanie cyklu marginalizacji”
[http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0070 - def_1_3](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0070-def_1_3) (C(2013)778), 2013.

² EU-SILC (2013) Europejskie badanie dochodów i warunków życia.

³ Komitet Ochrony Socjalnej (2012) „Zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci, radzenie sobie z tymi zjawiskami oraz propagowanie dobrostanu dzieci”.

⁴ EU-SILC (2013) Europejskie badanie dochodów i warunków życia.

materiałów edukacyjnych i darmowego transportu szkolnego w okresie obowiązkowego kształcenia.

Dzieci urodzone w sytuacji ubóstwa w większym stopniu zagrożone są cierpieniem na choroby przewlekłe i częstszym doświadczaniem problemów zdrowotnych. Nawet w państwach, w których prawo do opieki zdrowotnej zapisane jest obowiązujących przepisach, znaczna liczba dzieci nie ma możliwości korzystania z usług lekarzy rodzinnych i dentystów, w szczególności z uwagi na brak ogólnodostępnych usług publicznych, lub też nie ma dostępu do leków, z uwagi na ich wysokie ceny. Poziom śmiertelności niemowląt jest również znacznie wyższy w rodzinach należących do niższych warstw społeczno-ekonomicznych.

Z drugiej strony, problemy finansowe rodzin mają wpływ na częstsze występowanie problemów dotyczących zdrowia psychicznego u rodziców oraz przyczyniają się do rozpadu rodzin, co ma niezaprzeczalny wpływ na psychospołeczną sytuację dzieci.

To wstyd, że w krajach takich, jak Portugalia, więcej środków przeznaczanych jest na zapłatę odsetek od długu publicznego niż na publiczne usługi opieki zdrowotnej. Zalecamy państwom członkowskim zapewnienie powszechnych, publicznych usług opieki medycznej wysokiej jakości w zakresie profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, dostępu do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji, przy jednoczesnym zagwarantowaniu kobietom prawa do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, zapewnieniu opieki zdrowotnej dla niemowląt, pomocy dla matek w okresie przed- i poporodowym, zwłaszcza w przypadku przedwczesnego porodu, oraz dostępu do usług lekarzy rodzinnych, stomatologów i specjalistów w dziedzinie zdrowia psychicznego dla wszystkich dzieci, oraz zalecamy włączenie tych aspektów do strategii krajowych oraz do strategii UE w zakresie zdrowia publicznego.

Należy zauważyć, że 11% dzieci żyje w rodzinach, w których przeszło 40% dochodu do dyspozycji przeznaczane jest na wydatki domowe (w Grecji odsetek dzieci znajdujących się w takiej sytuacji sięga 38%), zaś według najnowszych raportów Europejskiej Federacji Krajowych Organizacji Pracujących na rzecz Bezdomnych schroniska przyjmują coraz więcej kobiet, ludzi młodych i rodzin z dziećmi, a pośród tych ostatnich największy odsetek stanowią dzieci imigrantów. Wzywamy państwa członkowskie do zniesienia możliwości dokonywania zajęcia lokalu mieszkalnego i przejmowania mienia w sytuacjach, kiedy rodzinom brakuje dostatecznych dochodów na utrzymanie lub kiedy znajdują się one w sytuacji postępowania egzekucyjnego.

Apelujemy również do państw członkowskich o zapewnienie niezbędnego wsparcia na rzecz zagwarantowania wszystkim dzieciom prawa do kultury, sportu i rekreacji, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w sytuacji ubóstwa, dzieci zamieszkujących na obszarach odległych, dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci imigrantów. Mając na celę skuteczniejszą ochronę dzieci przed sytuacjami wykorzystywania, zaniedbań i złego traktowania, istotne jest wzmocnienie gwarantowanych przez państwo praw socjalnych, poprzez zwiększenie liczby urzędników i pracowników socjalnych oraz zwiększenie świadczeń z zakresu opieki medycznej, pomocy psychologicznej i ochrony socjalnej dla ludzi młodych.